

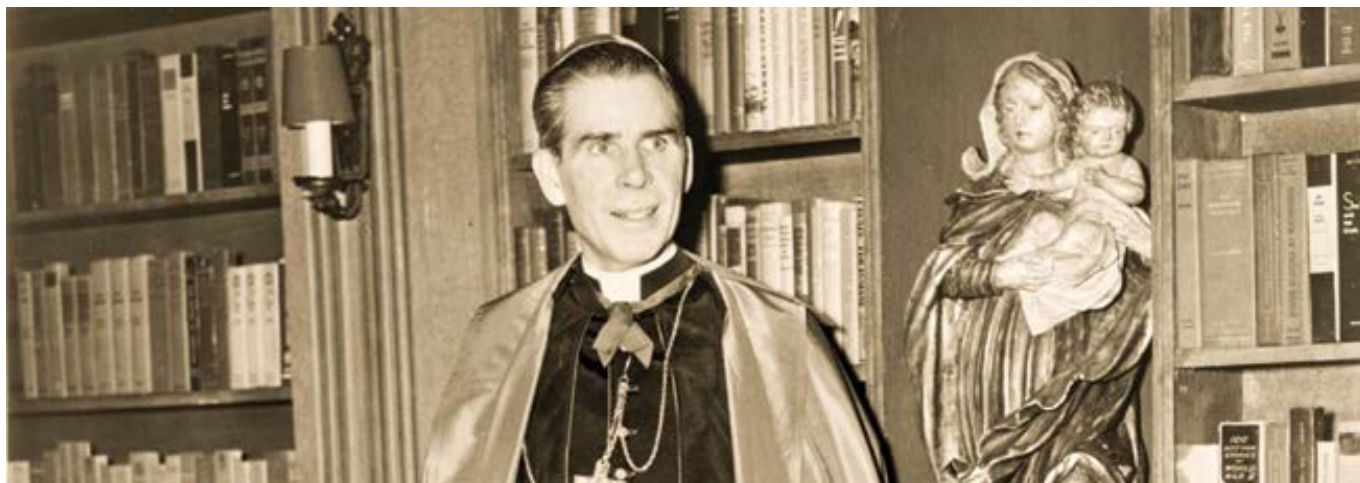
# svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XX., číslo 10

21. 5. 2023 / neprodejné

<b>Z OBSAHU</b>	<b>Co znamená být chudý v duchu?</b>	<b>05</b>
	<b>Kázání v době pastýřů, kteří vedou špatným směrem</b>	<b>09</b>
	<b>Nad synodou o synodalitě s Dominikem kardinálem Dukou</b>	<b>11</b>



Ct. Fulton J. Sheen TOCarm. Foto: Fred Palumbo

## Není těžké najít Boha, ale častěji se bojí člověk, aby sám nebyl nalezen

Bůh je v lidské zkušenosti tím nejsamozřejmějším faktem. Jestliže si ho neuvědomujeme, je to proto, že jsme příliš komplikovaní a že chodíme s pyšně zvednutým nosem a přitom je Bůh u našich nohou. Je třeba jen „obrátit kámen a vzlétnout“. Boží milosti se člověku dostane tolik, nakolik jí otevře svou duši. Člověk je schopen přijmout Boha natolik, nakolik sám chce. Některá žiznivá srdce se otevírají jen úzkou skulinou, zatímco jiná se poddávají v naprostém odevzdání, jako prázdné nádrže, aby byly naplněny vodou života. Několik duší se zadusí, protože zůstávají uzavřeny ve svém podvědomí s hnusem svých frustrací a strachů, protože nechtějí otevřít dveře a vpustit čerstvý vzduch Boží milosti. „Hle, stojím u dveří a klepu. Kdo uslyší můj hlas a otevře dveře, k tomu vejdu a budu jíst u něho a on u mě.“ (Zjev 3,20). Závora je na naší straně a ne u Boha, ale Bůh dveře nevyvrací. To jsme zatarasili vchod. „Jeruzaléme, Jeruzaléme! Zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kdo

jsou k tobě posláni. Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvoje děti, jako shromažďuje kvočna svoje kuřátka pod křídla, ale nechtěli jste.“ (Mat 23,37).

Proč se tak chováme? Je to skoro neuvěřitelné, ale máme od Boha potvrzeno, že „lidé milují víc tmu než světlo“. Je tragickým následkem hříchu, že člověk po pádu nedovolí Bohu, aby mu pomohl konat, co je dobré a správné. Lámeme smyčec, aby nemohl hrát na naše housle, nataženýma rukama ho držíme od sebe, protože nechceme být milováni. Topíme se a nechceme se chopit jeho pomocné ruky, protože jsme přesvědčeni, „že se s tím musíme vyrovnat sami“. Je pravda, že není těžké najít Boha, ale že se častěji bojí člověk, aby sám nebyl nalezen. Proto se v Písmě svatém tak často opakují slova „Nebojte se!“. Pán nás varuje před strachem, který nám brání se mu přiblížit: Chceme být spasení, ale ne od našich hříchů. Mnoho duší se velice bojí Božského Spasitele, právě ze strachu, že udělá to, co je již obsaženo v samém jeho jméně,

„Ježíš — ten, který nás spasí od našich hříchů“. Rádi se dáme spasit od chudoby, války, nevědomosti, nemoci, hospodářské nejistoty. Takové typy spasení se nijak nedotýkají našich individuálních zálib, vášní a žádostivosti. To je jeden z důvodů, proč je tak populární sociální křesťanství. Mnoho lidí se spokojuje s představou, že posláním křesťanství není nic jiného než likvidace brlohů a pomoc při rozvoji mezinárodního přátelství. Průměrná společnost, sezvaná k večeři, nemívá nic proti tomu, přijde-li u stolu na přetřes náboženství jako námět ke konverzaci, ovšem pokud nemá náboženství nic společného s pokáním za spáchané hříchy. Tak stojí mnoho bázlivých duší u vrat blaženosti, chvějí se strachy a neodvažují se vstoupit, „bojí se, že majíce Boha nebudou mít nic kromě něho“.

Ct. Fulton J. Sheen  
americký římskokatolický arcibiskup  
a známý televizní a rozhlasový kazatel  
(1895–1979)

## František a Tawadros: „Zdravá netrpělivost“ při úsilí o dosažení jednoty

Papež a koptský pravoslavný patriarcha společně podepsali předmluvu k pamětní knize, kterou vydalo Dikasterium pro podporu jednoty křesťanů u příležitosti 50. výročí historického setkání papeže Pavla VI. a papeže Šenudy III.

Za událostí, která v květnu 1973 přivedla hlavu katolické církve Pavla VI. a hlavu Koptské pravoslavné církve papeže Šenudy III. k oživení společného dialogu a cesty, se skrývá velký příběh. Příběh vypráví o navrácení části relikvií svatého Marka egyptským Koptům: relikvií světce uctívaného jako zakladatele koptské ortodoxní církve, které byly ukradeny v roce 828 a převezeny do Benátek. Gesťto papeže Montiniho vdechlo ekumenickým vztahům nový život a relikvie, které se od té doby nacházejí na oltáři uvnitř koptské katedrály v Káhiře, předznamenaly první z kroků, které později, mezi 9. a 13. květnem 1973, vedly k setkání Pavla VI. a Šenudy III. a které 10. května vyvrcholilo podpisem společného prohlášení.

### Kniha na památku velké události

O padesát let později se nástupci „dvou průkopníků jednoty“, František a současný koptský patriarcha Tawadros II. sešli v Římě, aby si společně připomněli toto výročí a především „poděkovali Bohu připomenutím již učiněných kroků a již překonané vzdálenosti, které jsou časťto mnohem důležitější, než si myslíme“.

Oba to stvrdili společným podpisem pod předmluvou k slavnostnímu svazku, který jménem Dikasteria pro podporu jednoty křesťanů vydala *Libreria Editrice Vaticana* pod názvem „*Katolická církev a Koptská pravoslavná církev. Padesáté výročí setkání papeže Pavla VI. a papeže Šenudy III (1973–2023)*“, který vyšel 10. května.

### Ekumenické kroky

V knize – která obsahuje hlavní dokumenty svědčící o sblížování obou církví od II. vatikánského koncilu – se František a Tawadros II. ohlížejí za „milníkem“ onoho „prvního setkání“, které se uskutečnilo s odstupem tisíce pěti set let mezi římským biskupem a papežem Koptské pravoslavné církve, aby připomněli jednotlivé ekumenické kroky, které následovaly, od vytvoření Mezinárodní smíšené komise a její „průkopnické práce“, která začala za pontifikátu Jana Pavla II. a samotného papeže Šenudy III., až po založení teologického dialogu mezi katolickou církví a celou rodinou východních pravoslavných církví v roce 2003, „dialogu“, jak čteme v předmluvě, „který již přinesl důležité dokumenty svědčící o rostoucím porozu-

mění mezi našimi církvemi“.

### „Jak dlouhou cestu máme ještě před sebou“

40. výročí historického podpisu, které se slavilo v roce 2013 na začátku Františkova pontifikátu, vedlo také ke vzniku „Dne přátelství mezi kopty a katolíky“, který si od té doby obě církve každoročně připomínají vždy 10. května. V den oslav padesátého výročí, se Tawadros II. zúčastnil generální audience na Svatopetrském náměstí, aby nejen zpečetil tento milník, ale ještě více, jak se píše v předmluvě ke knize, aby se podělil o „zdravou netrpělivost vůči jednotě v našich srdcích“, která nás „nepřestává nutit klást si otázku: ‚Quanta est nobis via‘ – Jak daleko ještě musíme jít?“. „Kěž bratrská láska a přátelství, které spojují naše církve,“ uzavírají papež František a patriarcha Tawadros II., „nadále rostou až do požehnaného a vytouženého dne, kdy budeme moci společně slavit na jednom oltáři a přijímat ze stejného kalicha, aby svět uvěřil.“

Alessandro De Carolis  
Vatican News

## Karol Wojtyla očima svého mluvčího

Vyšly posmrtné paměti Joaquína Navarra–Vallse, který byl více než dvacet let ředitelem Tiskového střediska Svatého stolce a tiskovým mluvčím papeže Jana Pavla II. Díky této publikaci se čtenář může více dozvědět o osobnosti Jana Pavla II. a zároveň je cenným historiografickým textem i pro ty, kdo se zabývají institucionální komunikací.

Bylo již o Janu Pavlu II. řečeno a napsáno vše? Jistě, mimořádný rozsah jeho pontifikátu a jeho vůdčí role v dějinách

20. století způsobily, že každý jeho projev a veřejné gesto byly převyprávěny, interpretovány a komentovány. Posmrtné paměti jeho charismatického mluvčího Joaquína Navarra–Vallse, které před několika dny vydalo ve Španělsku nakladatelství *Editorial Planeta* pod názvem *Mis años con Juan Pablo II* (brzy vyjdou v italštině v nakladatelství Mondadori), nám však nabízejí pohled na Karola Wojtylu zblízka.

Kniha je plná zábavných historek

i dosud nepublikovaných příběhů, které mohou doplnit naše znalosti o osobnosti tohoto velkého polského papeže. Skupina profesorů pode vedením Diega Contre-rase z fakulty sociálních institucionálních komunikací Papežské univerzity Svatého kříže, kterou zřídila prelatura Opus Dei (jejímž členem byl i Navarro–Valls) editovala osobní poznámky Navarra–Vallse, které nashromáždil za více než dvacet let působení ve funkci ředitele Tiskového střediska Svatého stolce a tiskového

## SLOVO KNĚZE

mluvčího Jana Pavla II. Contreras při prezentaci objemné knihy, která má téměř 600 stran, zdůrazňuje, že ho mluvčí požádal, aby byly jeho paměti zveřejněny až po smrti (zemřel v červenci 2017), pokud to bude někoho zajímat. To i z toho důvodu, aby se jeho zkušenosti nejevily jako „komunikační model“ Svatého stolce v době, kdy se zaváděla reorganizace vatikánské komunikace.

I přes značný rozsah se kniha se čte rychle a dobře. Navarro–Valls, který byl před svým příchodem do Vatikánu v roce 1984 uznávaným novinářem španělského deníku ABC, píše čtivě a přesvědčivě a nechává nás vidět nejen hlavního hrdinu svého příběhu, papeže, kterého miloval „jako otce“, ale také některé z nejdůležitějších osobností pokoncilní církve: od Matky Terezy po Ratzingera, od Casaroliho po Taurana. Neméně zajímavé jsou úvahy o velkých postavách dějin, s nimiž se Navarro–Valls v letech svého působení ve funkci setkal, od Reagana po Gorbáčova, od Havla po Fidela Castra, čímž se tento text stává zajímavým i z historio-graphického hlediska.

Co člověka zarazí hned na prvních stránkách, je jeho blízký vztah s Karolem Wojtylou (i jeho spolupracovníky), který byl upevněn v průběhu času mnoha nejen pracovními setkáními, ale prázdninovými pobyty společně s papežem v horách (v Trentinu a poté ve Valle d'Aosta). Tyto kapitoly patří mezi ty nejkrásnější z celé knihy. Důvěra, kterou Jan Pavel II. k němu měl, mu ještě než předal štafetu svému nástupci P. Federicu Lombardimu, umožnila držet věci pod kontrolou a přizpůsobovat je tomu, co sděloval. Vatikánský mluvčí přiznává, že pro něj bylo velkým privilegiem pracovat s přímým přístupem k papeži i to, že mohl vidět „svatého muže zblízka“.

Právě svědectví o svatosti Karola Wojtyly je light–motivem celé knihy. Navarro–Valls s obdivem a dojetím poukazuje na to, že každou malou či velkou věc ve svém osobním životě a každé rozhodnutí ve své službě jako Petrův nástupce svěřoval Jan Pavel II. s naprostou důvěrou a odevzdaností Hospodinu. Ať už se měl připravit na setkání nebo náročnou cestu, nebo se chystal nastoupit na jednu ze svých četných hospitalizací do ne-

mocnice Gemelli, papež nikdy neztrácel klid, ani dobrou náladu, což je další rys, který se v těchto vzpomínkách objevuje v celé své živosti. Samozřejmě nebyl necitlivý k tomu, co se děje, což je vidět na neklidu, který zakoušel zejména kvůli mnoha válkám, které během jeho dlouhého pontifikátu vypukly a které se Jan Pavel II. snažil pomoci ukončit, někdy i iniciativami, které nebyly vždy všemi chváleny. Důležitou kapitolou jsou stránky věnované nemoci Karola Wojtyly a je velmi dojemné vidět soucit mluvčího, když popisuje utrpení papeže, když vidí, jak tento Boží člověk postupně ztrácí veškerou možnost pohybu a postupně i řeči, ale nikdy jistotu posilovanou neustálou modlitbou, že ho Bůh bude provázet až do konce služby, kterou mu svěřil.

V neposlední řadě je svazek také cenou „příručkou institucionální komunikace“, která je užitečná studentům i profesionálům, kteří chtějí poznat zákulisí práce velkého komunikátora své doby. Navarro–Valls neopomíná poznamenat své úvahy o tom, co by se podle něj mělo ve vatikánské komunikaci zlepšit, a občas si postěžuje na byrokratizaci, která mu nedovolovala informovat tak, jak by si přál. Příkladně je to, co píše o zrodu webových stránek *vatican.va*. Iniciativě, kterou plně Jan Pavel II. podporoval, ale kterou ne všichni v římské kurii pochopili a někteří ji přivítali s lhostejností. Snad nejvýraznější jsou úvahy, v nichž vatikánský mluvčí přiznává své chyby. „Mluvil jsem příliš mnoho a špatně,“ napsal při jedné příležitosti, což je projevem pokory a vědomí, že na něm leží úkol velké odpovědnosti. Bývalý předseda Asociace zahraničního tisku Navarro–Valls dobře rozuměl potřebám svých novinářských kolegů. Byl jedním z nich. Opakovaně zdůrazňoval, že je třeba být vždy k dispozici a vysvětlovat, co se děje, nebát se komunikovat i v nepřijemných situacích a udržovat s novináři srdečné vztahy přesahující pouhý profesionální vztah. Tato poslední lekce patří k nejcennějším a nejtvařejším, které bývalý mluvčí Jana Pavla II. dává.

Vatican News

Ve čtrnácté kapitole Janova evangelia říká Pán Ježíš Tomášovi: „Já jsem cesta pravda a život, nikdo nepřichází k Otci než skrze mne“. Z toho může vyvstat zcela osobní otázka; jdu já tou správnou cestou? Je má cesta pravdivá a opravdová a vede k životu? Vždyť náš život je plný cestování; na jednu stranu by se mohl jevit jako skládačka ze všelijakých cest, ale ve skutečnosti je vlastně jednou jedinou cestou, která se skládá z mnoha jednotlivých etap a která, literárně řečeno, vede od kolébky ke hrobu, kde však rozhodně neskončí.

O těch prvních našich cestách jsme neměli ani potuchy, když nás vezli z porodnice a vozili jsme se v kočárku. Ani o té nejdůležitější, když nás rodiče donesli ke křtu, a kterou to vlastně začalo (neb nám otevřela cestu k dalším svátostem), mám na mysli náš duchovní život. Lze říci, že od této chvíle začalo naše putování s Kristem a máme možnost posvětit, každý náš krok. Jak? Jednoduše. Nikdy nezapomenout kým jsme se na křtu stali, ani tehdy když jdeme na nákup nebo do školy či práce nebo jen tak ven. Jestliže se na toto soustředíme při každém našem kroku, reálném či virtuálním (ano i tak se dá cestovat a na internetu lze vlastně zabloudit kamkoli) nebo jen v myšlenkách (záleží jen na míře naší představivosti), pak z té pravé cesty nemůžeme sejít a i ta nejobyčejnější cesta (třeba pro svačinu nebo na kafe s přáteli) se stane součástí naší cesty k Bohu.

Až tedy zase někam vycestujeme, nezapomeňme se zeptat sami sebe: kam to vlastně jdu a proč?

Budeme-li se řídit svědomím, pak se každým krokem přiblížíme k cíli. K Božímu království.



Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou



# JAKO OTEC POSLAL MNE, TAK I JÁ POSÍLÁM VÁS: PŘIJMĚTE DUCHA SVATÉHO

28. května 2023 – Slavnost Soslání Ducha Svatého – Jan 20,19–23

## Jan Zlatoústý

Když učedníci uslyšeli Mariino poselství, buď mu nevěřili, nebo uvěřili a mrzelo je, že je nepovažuje za hodné, aby ho viděli. Nenechal tedy uplynout ani den, aby si to mysleli. Když nastal večer, stanul sám před těmi, kteří ho toužili vidět, neboť už věděli, že vstal z mrtvých, ale báli se; proto se říká večer téhož prvního dne v týdnu, kdy se učedníci ze strachu před Židy shromáždili za zavřenými dveřmi.

Zároveň také ukazuje účinnost kříže, kterým odstranil veškerou bolest a přinesl všechno dobro. V tom spočívá pokoj. Dříve byla ženám kázána radost, neboť toto pohlaví bylo ponořeno do smutku a z úst Páně mu byla nejprve dána tato kletba: V smutku budeš rodit (Gn 3,16). Tím byly zničeny všechny překážky a vše je narovnáno, takže nakonec dodává: Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás.

Někteří však říkají, že tím, že dýchal, jim nedal Ducha, ale učinil je schopnými Ducha přijmout. Jestliže totiž Daniel upadl do extáze, když spatřil anděla, co by se stalo s jeho učedníky, kteří přijali nevýslovnou milost, kdyby nebyli předem připraveni? Nehřeší však ten, kdo říká, že tehdy obdrželi jistou duchovní moc, ne však ke křišení mrtvých a konání zázraků, nýbrž k odpuštění hříchů; proto následuje: Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny; komu je neodpustíte, tomu jsou odpuštěny nejsou.

## Augustin

Někteří jsou z toho tak zmatení, že se téměř odvažují postavit své vlastní předsudky proti Božím zázrakům. Argumentují takto: Jestliže měl tělo a z hrobu vzkřísil totéž, co viselo na dřevě, jak se mohlo dostat dovnitř zavřenými dveřmi? Není divu, když pochopíte, jak se to stalo. Kde chybí vysvětlení, tam se buduje víra.

Zavřené dveře nestály v cestě hmotě těla, v níž bylo božství. Nebyly otevřené, ale mohl jimi vstoupit ten, kdo při svém



Soslání Ducha Svatého v Sherbrookském misálu z východní Anglie. (1310–1320). Foto: National Library of Wales

narození zachoval neporušené panenství své matky.

Tento tělesný dech nebyl podstatou Ducha svatého, ale použil ho jako vhodné znamení, aby ukázal, že Duch svatý vychází nejen z Otce, ale také ze Syna. Kdo by byl tak velký blázen, aby tvrdil, že Duch, kterého předal svým dechem, je jiný než Duch, kterého seslal po svém nanebevstoupení?

Láska církve, kterou Duch svatý rozlévá v našich srdcích, odpouští hříchy těm, kdo se jí účastní, a zadržuje hříchy těm, kdo se jí neúčastní. Proto po slovech „přijměte Ducha svatého“ ihned pokračoval v řeči o odpuštění a zadržení hříchů.

## Béda

Ukazuje to na slabost apoštolů, že se shromáždili za zavřenými dveřmi ze strachu před Židy, z jejichž strachu se také předtím rozprchl. Ježíš přišel, postavil se doprostřed. Přišel večer, protože tehdy by měli největší strach.

Opakování je potvrzením. Nebo se

opakuje, protože ctnost lásky je dvojitá. Nebo že z obou učinil jedno.

## Řehoř

Otec poslal Syna, když určil, aby se vtělil pro vykoupění lidského rodu. Proto se říká: „Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás.“ Když vás posílám do pohoršlivého pronásledování, miluji vás láskou, kterou mě miluje Otec, který zařídil, abych přišel snášet utrpení.

Proč je však Duch svatý dán apoštolům nejprve na zemi a pak seslán z nebe, ne-li proto, že existují dvě přikázání lásky, k Bohu a k bližnímu? Na zemi je Duch dán z lásky k bližnímu, z nebe z lásky k Bohu. Jako je tedy jedna láska a dvě přikázání, tak je jeden Duch a dva dary. První od Pána, dokud byl na zemi, a pak je dán z nebe, neboť skrze lásku k bližnímu se učíme, jak máme dospět k lásce k Bohu.

*přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle [www.catena aurea.sk](http://www.catena aurea.sk)*

# CO ZNAMENÁ BÝT CHUDÝ V DUCHU?

Víme, kdo jsou chudí, ale kdo jsou chudí v duchu? A proč bychom se mezi ně měli řadit?

Všichni víme, co znamená být chudý. Chudý člověk žije ze dne na den a nemá nadbytek majetku ušetřeného pro budoucnost. Musí si denně vydělávat nebo dostávat, co ten den potřebuje, aby přežil. Ve svém životě a práci se zabývá nezbytnostmi, jako je jídlo, oblečení a střecha nad hlavou. Nemá čas ani peníze na dovolenou a příjemné kratochvíle. Když je někdo obzvláště chudý, někdy určitou dobu nemá ani to, co nutně potřebuje k životu. Život chudého člověka dobře shrnuje přísloví: „Chudas se namáhá při skrovném živobytí, a odpočívá-li, upadá do bíd“ (Sír 31,4).

## Víme tedy, kdo jsou chudí, ale kdo jsou chudí v duchu?

Člověk chudý v duchu je takový, který ve svém duchovním životě žije jako ten, kdo je chudý po hmotné stránce. Fyzicky chudý člověk denně pracuje, aby získal svůj chléb. Duchovně chudý člověk se denně modlí, aby od Pána obdržel duchovní potravu: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes.“ Fyzicky chudý člověk nemá čas na zbytečná rozptýlení. Duchovně chudý člověk vidí, že se musí neustále starat o nezbytné součásti duchovního života, jako je modlitba, skutky milosrdenství či vyznávání hříchů, a nenechá se zbytečně rozptylovat. Fyzicky chudý člověk někdy nemá ani nezbytný chléb; duchovně chudý člověk občas mívá pocit, že ho Bůh opustil a při modlitbě prožívá skličující samotu, ale přesto dál spoléhá na svého nebeského Otce, že se o něho postará.

Dalším možným významem výrazu „chudí v duchu“ je, že označuje ty, kdo jsou pro svou lásku k Bohu oddělení od bohatství. Člověk může mít k bohatství daleko z řady důvodů. Může být líný nebo nerozvážný; může podléhat falešné ideologii, podle které je bohatství samo o sobě zlé. Nic z toho není nikterak záslužné. Avšak ti, kdo jsou od bohatství oddělení proto, že se přimkli k Bohu, zasluhují určitou odměnu. Takoví lidé vnímají peníze jen jako prostředek k tomu, aby mohli



Anton van Dyck: Sv. Antonín Paduánský a zázrak s oslem (cca 1627–1630)

projevovat svou lásku k Bohu. Z toho, co mají, svobodně dávají chudým. Nehřeší, aby získali nebo si uchovali bohatství.

Ovšem i mezi těmi, kdo jsou oddělení od bohatství, existují dvě skupiny. První tvoří ti, kdo k svému majetku nejsou nadměrně připoutáni, takže svou touhu po bohatství správně podřizují lásce k Bohu. Za druhé, což je dokonalejší, tu jsou ti, jejichž láska k Bohu je tak veliká, že po bohatství prostě vůbec netouží a dokonce ho zavrhnou. Příkladem této dokonalejší chudoby v duchu jsou duše jako sv. František z Assisi. Tuto chudobu ducha jasně motivují dary Ducha svatého.

V dalším smyslu se chudoba v duchu může vztahovat na ty, kdo jsou oddělení od světských poct. To znamená, že jsou pokorní. A když je jejich chudoba ducha velká, dokonce světskou čest odvrhují, jako to dělala královna Ester: „... víš, že

jsem nenáviděla slávu svévolníků... Ty znáš mou tíseň, že si ošklivím znamení své vznešenosti, které nosím na hlavě, když se musím ukázat; ošklivím si je jako nečistý cár hadru a nenosím je ve dnech klidu“ (Est 4,17).

Konečně výraz „chudí v duchu“ může znamenat chudí v Duchu. To neznamená, že tito lidé téměř nebo vůbec nemají Ducha svatého, ale spíš, že jejich chudoba je motivována Duchem svatým v jejich nitru. Takové lidi vedou dary Ducha svatého k tomu, aby usilovali o poklad v nebi: „Prodej všechno, co máš, rozděl chudým a budeš mít poklad v nebi“ (L 18,22).

Stručně řečeno, chudí v duchu jsou ti, kdo jsou pokorní a u všeho dobrého, tělesného i duchovního, plně spoléhají na Boha.

Všechny tyto způsoby, jak chápat výraz *chudí v duchu*, mají tři společné rysy:





Foto: © Vojtěch Hlávka / Člověk a Víra

důvěřují Bohu, že se postará o jejich potřeby, jsou oddělení od bohatství i poct a milují Boha víc než bohatství a čest. Kdo vykazuje tyto vlastnosti, je dědicem nebeského království.

### **Pokud je ale tak důležitá chudoba ducha, proč Lukáš toto blahoslavenství zapisuje**

pouze slovy „Blaze vám, chudí“? Lukáš ve svém záznamu tohoto blahoslavenství vynechává „v duchu“, čímž u čtenářů zanechává dojem, že k tomu, aby člověk mohl zdědit nebeské království, stačí samotná chudoba. Je Lukáš s Matoušem v rozporu? Každý biblický text je samozřejmě nutné vykládat ve světle ostatního Písma a v souladu s ním. Jakýkoli výklad těchto textů, který tvrdí, že si navzájem odporují, není katolický a neodpovídá

božskému autorství celé Bible.

Nicméně odlišnosti mezi paralelními pasážemi mají svůj důvod. Vzpomeňte si, že Lukáš líčí blahoslavenství tak, jak byla předkládána zástupům, které následovaly Ježíše. Tito lidé byli extrémně chudí a mnozí byli vládnoucí společností v Jeruzalémě pokládáni za Bohem prokleté vyvržence. Samotná skutečnost, že následovali Ježíše a že je přitahovalo jeho poselství, bylo známkou toho, že měli správné vnitřní nastavení. (Něco podobného se děje, když kající přichází ke zpovědi. Samotná skutečnost, že přišel, je pro kněze přesvědčivým důkazem, že svých hříchů lituje.) Ježíš vnímal jejich dobré postoje, a když k nim mluvil, chtěl, aby neměli žádnou pochybnost o tom, že jsou v Božích očích požehnaní, i když jim okolní kultura říká, že Bohem požehnaní

jsou bohatí, zatímco chudí jsou prokletí. Ježíš jim tedy prostě říká: „Blaze vám, chudí.“

Všimněte si také, že v Lukášově podání Ježíš používá druhou osobu místo třetí. Je tomu tak proto, že Ježíš oslovuje přímo chudé, které měl před sebou. Věděl, že jsou rovněž chudí v duchu, a tak upřesnění „v duchu“ nepotřeboval dodávat. Navíc když řekl pouze „chudí“, zdůraznil zároveň, že bohatství samo o sobě není známkou Boží přízně a že chudoby ducha snadněji dosáhnou ti, kdo jsou skutečně chudí.

Chudoba ducha vyžaduje minimální duchovní zralost. K tomu, abychom viděli, že bohatství nemůže být zdrojem našeho štěstí, není třeba velké duchovní zralosti. Peníze jsou vždycky prostředkem k něčemu dalšímu, zatímco štěstí je konečným cílem veškerých našich tužeb a rozhodnutí. Proto blahoslavenství „blaze těm, kdo pláčou“ a „blaze tichým“ vyžadují větší duchovní zralost než „blaze chudým v duchu“ a proto je také toto blahoslavenství prvním z oněch osmi.

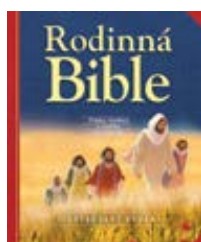


*P. Sebastian Walshe  
Community in Mission  
Přeložila Alena Švecová*

*Fr. Sebastian Walshe  
premonstrát, profesor filozofie*

## **Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY**

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,  
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: [www.paulinky.cz](http://www.paulinky.cz), [objednavky@paulinky.cz](mailto:objednavky@paulinky.cz)



### **Inès d'Oysonville: Za ruku Pannou Marií**

Dárková publikace pro děti, jejímž cílem je přiblížit jim život Panny Marie a základní mariánské modlitby.

Váz., 80 s., cena 249 Kč

### **Rodinná Bible**

Praktická knížka plná příběhů z Bible pro zvědavé děti. Otázky, obrázky, inspirace. Velkou předností této Bible jsou praktické podněty do každodenního života. Nabízí stručné, vkusně převyprávěné úryvky z biblických knih korespondující s otázkou k zamyšlení, jak dané Boží slovo aplikovat v životě. Úryvek je vždy doplněn kratičkou inspirativní modlitbou.

Váz., 392 s., cena 599 Kč

# CÍRKEV JAKO POLNÍ NEMOCNICE

Dle doporučení papeže Františka má být církev „jako polní nemocnice pro všechny“. Představujeme si ji ale spíše jako MASH, než pevně semknutý útvar zdravotníků. Tradiční jsou samozřejmě vzorové postupy dle Písma, tj. že v podobnosti se nemá dolomit nalomená třtina ani uhasit doutnající knot. Vzorem je také kazatel jako lev, ale pak beránek ve zpovědnici. Je celá řada zářných příkladů jako je ošetřování nemocných nakažlivými chorobami apod. Dílčí představy papeže Františka ale bohužel neznáme. Dosavadní zvyklostí zatím bylo, že uvnitř katolické církve má být „jednota v mnohosti“ a mimo ní ekumenismus. Jak tedy nové tendence správně pochopit?

V centru kázání sv. Jana Křtitele bylo očekávání blížícího soudu a Božího hněvu. Rovněž i v kázání Krista dominuje poselství o Boží vládě. První křesťané byli pod velkým tlakem pronásledování, což je vedlo k představám o blízkém příchodu Krista a konci světa. Jednalo se také o prorocství Daniela o celosvětové pohromě (srov. Da 12,11–12), tj. 1290 dnů po ukončení každodenní oběti a počítali to od rozboření chrámu. Přehlédli však, že Kristus je novým chrámem a konec svět jim tak vycházel na sedmdesátá léta. Mnozí vše prodali a následně upadli do bída. Je vhodné připomenout, že sv. Martin daroval jen polovinu svého pláště. Následovala pak celá řada pokusů vybudovat světské Boží království a mnohdy také ozbrojenou silou. O uklidnění těchto představ se postaral až sv. Augustin učením o dvojí obci (viz – *de civitate Dei* XIV, 28). Občanům Boží obce uložil povinnou výstavbu nebeské obce, a to bez ohledu na obec lidí světských. Zkráceně lze uvést:

Dvojí láska staví dvojí obec: sebláska, sahající až k pohrdání Bohem, staví obec pozemskou; láska k Bohu, vedoucí až k sebebohrdání, staví obec nebeskou. První se chlubí sama sebou, druhá v Bohu. První hledá svou slávu u lidí; Bůh, svědek svědomí, je největší slávou druhé. První pozvedá hlavu, opírajíc se o svou vlastní slávu, druhá říká svému



Gentile da Fabriano: Sv. Tomáš Akvinský (cca 1400)

Bohu: „Ty jsi má chloubka, ty mi pozvedáš hlavu“ (Ž 3,4). Touha po moci strhuje vládce první obce i národy, které si podřídila; v druhé obci se všichni v lásce stávají služebníky bližního, vládci bdí nad blahem poddaných a poddaní jsou jich poslušní. První obec se obdivuje vlastní síle v osobě svého vůdce; druhá říká svému Bohu slovem Žalmu: „Miluji tě, Hospodine, má sílo!“ (Ž 18,2).

Původní zaměření na jednu společnou obec však přetrvává vč. očekávání brzkého příchodu Krista. Nutnost ustanovení Božího království připomenul i bl. Joachim del Fiore (1130–1202), který měl a stále má velký ohlas. Jeho stoupencem byl i náš Jan Milíč z Kroměříže (1325–1374). Joachim del Fiore byl ale energicky odmítnut sv. Tomášem Akvinským, ale měl velký vliv na františkány. Nejednalo se o ozbrojený nátlak, ale až příliš otevřenou náruč pro lidi různých

názorů. Někteří odmítali pozornost pozemským záležitostem, ale jiní naopak volali po radikální společenské reformě. Byl to také dualismus s představou, že vše materiální je špatné, což ale vedlo k přehlížení běžných záležitostí lidského života.

O jeden z posledních velkolepých pokusů o vytvoření Božího království zde na zemi politickými a kulturními prostředky se zasloužil náš císař a král Karel IV. Nerovnováha mezi nedokonalým světem a jeho neobyčejným dílem vyvolávala stále větší napětí. Morové epidemie a další zmatky pak vyprovokovaly mimořádnou společenskou turbulenci. Výsledky předchozího úsilí, vč. tehdejšího velmocenského postavení Českého království, byly posléze rozmetány husitskými válkami. Někteří se dokonce cítili povoláni zajistit společenskou očistu násilnými prostředky, ale násilí pak již mělo





bl. Jáchym z Fiore, freska v katedrále Santa Severina (1573)

svou vlastní dynamiku a dokázalo zcela rozvrátit stávající pořádek.

Výsledkem je další extrém, a to pohodlné odmítnutí eschalogického očekávání a ponoření se naplno do pozemské reality. Na konci podobných revolucí a následných extrémů jsme nyní my.

Následně však převážil předpoklad delšího časového horizontu, ale tuto skutečnost nám stále připomíná liturgie – viz „*Mysterium fidei: Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme, na tvůj příchod čekáme, Pane Ježíši Kriste; Kdykoliv jíme tento chléb, a kdykoliv pijeme tento kalich, zvěstujeme tvou smrt a čekáme na tvůj příchod, Pane Ježíši Kriste.*“ V eucharistických modlitbách nacházíme rovněž tuto zmínku v „*offermu*“ a bylo by možno zmínit i další.

Nemalé napětí tak stále pokračuje mezi tradicemi, díly svatopisců a jeho „opožděným příchodem“. Problém je

také s překladem: „*Maranatha*“ nebo „*Maran aha*“ – Pán přichází, nebo spíše již přišel? Výsledkem, zejména podle středověké spirituality, je zdůrazňování individuálního rozměru a názor na čtyři příchody Krista, a to: historické (vtělení), duchovní ve svátostech, osobní eschatologické ve smrti a definitivní na konci časů.

Nesnáze jsou i teologické povahy a kromě toho je mnoho nedobré historické zátěže. Pokud vím, tak II. vatikánský koncil se konal ve všeobecné atmosféře tehdejšího kladného očekávání budoucnosti. Při návštěvě Říma po II. vatikánském koncilu vznesl Karl Barth vůči koncilní teologii, jmenovitě vůči pastorální konstituci „*Gaudium et spes*“, otázku, zdali nezapomněli na poslední světový soud, načež následovalo rozpačité mlčení (K. Barth, *Ad Limina Apostolorum*, Curych 1967, s. 30–31).

Současný papež, prakticky z druhého konce našeho světa, si překvapivě vybral jméno František. To již samo o sobě napovídá o jeho zaměření, které neodpovídá setrvačným představám mnohých křesťanů.

Naše současné zaměření je dle sv. Augustina a samozřejmě dle doporučení Krista, abychom „*dávali Císaři to, co je císařovo*“. Rovněž máme nedobré vzpomínky na husitské a další podobné války. Rovněž máme neblahé zkušenosti s očekáváním a budováním světlých světských zítřků. Proto raději upřednostňujeme zájem Boží obce. Přednostně se však společně řeší pomoc při různých katastrofách, což je vlastně zásadní problém dnešní doby.

Společenské změny, vypjatá mezinárodní situace a současné společenské, ekologické i ekonomické turbulence nyní mění dosavadní rovnováhu. K tomu přistupuje celá škála různých názorů, uznána i neuznaná zjevení, z nichž mnohé řadíme mezi ty chiliastické. Boží vládu ale v žádném případě si nepředstavujeme jako světské Boží království.

Řešení papeže Františka se jeví zcela nové. Dříve dvě obce, ale vnitrocírkevní ekumenizmus, ale nyní poněkud obráceně. Sice velmi otevřená náruč pro všechny, ale formou „polní nemocnice“, která vyžaduje vnitřní kázeň, která se srovnává s armádními zdravotníky. To z jedné

strany odpovídá otevřeně spiritualitě františkánů a na druhé straně vojenské kázni některých řádů nebo pánů farářů ve vojsku či u policie. Omezuje to však původní představu o církevní jednotě v mnohosti.

Z jiného hlediska, proč právě nyní větší kázeň. Slyšíme, že katolická církev v Německu téměř zrušila některé svátosti, zejména pak zpověď, a že k přijímání podobojí si někteří dokonce nosí své nádobky z domova. Nám se jeví, že jejich synodní cesta tyto podivné tendence ještě zesiluje. V tomto srovnání se současné důrazné omezování starší liturgie jeví nezkušenému pozorovateli jako zvolení cesty menšího odporu.

Je otázka, zda nám přísluší představu našeho papeže nějak domodelovat. Církev je „celý Kristus“ a v tomto smyslu se účastníme bohoslužeb a v Duchu svatém se přidáváme k našemu veleknězi Kristu. Jedná se o to, že pomoc potřebným Bůh vztahuje přímo na sebe, což je zásadní. Bůh Otec miluje a obdarovává svého Syna od věčnosti a naopak. Jejich vztahem, či darem, si můžeme velmi zjednodušeně představit Ducha svatého a k obdarování Boha Otce jeho Synem se máme v Duchu svatém připojit. Život „Daru“ je, aby byl darován, a tak rovněž i my se podílíme na zpětném obdarování. Z Písma se také dovidáme, že o tom všem má Bůh velmi dobrou evidenci.

K případné námitce, že Bohu se nedá nic přidat, je jednoduché matematické vysvětlení. Můžeme si představit např. úsečku o nekonečném počtu bodů. Pokud nějaké body přidáme nebo ubereme, nic se na původním nekonečném počtu nezmění.

Petr Jílek



Petr J. Jílek  
člen Řádu svatého Lazara Jeruzalémského



# KÁZÁNÍ V DOBĚ PASTÝŘŮ, KTEŘÍ VEDOU ŠPATNÝM SMĚREM

Příliš mnoho pastýřů se nás snaží zlákat k tomu, abychom přijali falešné učení naší kultury. Jakým způsobem máme žít, když nás i naši pastýři chtějí svést z cesty?

V poslední době se různě známi a různě vysoko postavení duchovní na různých fórech veřejně vyslovují o povaze lásky a o učení Církve. Tyto výroky mezi věřícími vyvolávají zmatek a pohoršení. Proto jsem se rozhodl věnovat se v jednom nedávném kázání těmto otázkám ve světle biblických textů na daný den. Lidé mě pak vybízeli, abych text svého kázání, tehdy pouze nahraného, nikoli předem sepsaného, zveřejnil. Pokusil jsem se tedy to, co bylo slyšitelné, převést do písemné podoby.

## Začneme textem z Matoušova evangelia 10,26–32

Zde se můžeme naučit něco o posledním soudu. Všichni máme (nebo bychom měli mít) na paměti soud nad námi samotnými, ale zde je všeobecný soud, kde bude k větší Boží slávě odhaleno všechno. Pro každého musí být zjeveno nejen to, že Bůh je spravedlivý, ale také, že je spravedlivý a že Boží soudy jsou správné a pravdivé.

V důsledku toho budou každé duši oznámena všechna tajemství světa. To znamená, že budou odhaleny všechny případy, kdy jsme záměrně něco přehlíželi, předstírali nevědomost nebo věděli, že bychom se měli ozvat, ale řekli jsme si, že to není náš úkol a že to přece udělá někdo jiný.

V závislosti na našem úhlu pohledu může být učení o všeobecném soudu znepokojující, nebo utěšující. Právě teď ho vnímám jako utěšující, protože nevyšlovné utrpení křesťanů v dnešní době – masakry v Nigérii, pronásledování v Číně, znesvěcování v Evropě a Spojených státech – bude nakonec vysloveno. Všechny příběhy budou převyprávěny a Boží přátelé i nepřátelé budou s konečnou platností odhaleni.

Zatímco tyto formy pronásledování pokračují, jsou lidé, kteří se nabízejí, že



Foto: K. Mitch Hodge / unsplash

nás ukolébají ke spánku. Říkají konejšivá slova jako „lásky je láska“, „všichni jsou vítáni“, „inkluzí, ne vyloučení“, „dialog“, „naslouchání“ a „setkání“. Dokonce říkají slovo, které dřív mívalo dobrou pověst, „synod“. Těmito konejšivými slovy se nás snaží uklidnit: „Jen spěte dál. Všechno to byl jenom zlý sen. S celým tím Písmem svatým, co čtete, a s celou tou posvátnou tradicí se klidně rozlučte. Šššš..., už to máte za sebou. Přišlo Nové jaro. A bude úžasné, kama-rádi. Jen počekejte...“

## Nyní se podívejme do třetí kapitoly 1. listu Janova

„Není z Boha, kdokoliv nečiní spravedlnost.“ Spravedlnost v tradičním smyslu znamená dávat každému, co mu náleží. Bohu náleží především důstojné uctívání. Jako smrtelní hříšníci máme problém, protože toho nejsme schopni. Důstojné uctívání můžeme nabídnout jedině tak, že svou chabou, nedokonalou láskou

a svou chabou, nedokonalou obětí spojíme s dokonalou, láskyplnou a poslušnou Kristovou obětí na Kalvárii, znovu zpřítomněnou u tohoto oltáře. To je naše jediná naděje, žádnou jinou nemáme. Bohu nemůžeme spravedlivě učinit zado, aniž bychom se sjednotili s Kristem ve svaté mešní oběti.

Co, pokud jde o spravedlnost, dlužíme svým bližním? Někteří křesťané by mohli odpovědět: „Tak tohle vím přesně! Naším bližním se dluží bohatství druhých lidí! Ať začne přerozdělování!“ Ve skutečnosti svým bližním nejvíc dlužíme to, co potřebují ze všeho nejvíc: pravdu, celou spásnou pravdu, protože Kristus, věčné Logos, vyřčené Otcovo Slovo, samotné jeho bytí je plnost pravdy. Zamlčovat svým bližním pravdu tedy není projev lásky.

Sv. Jan dále říká, že kdo nemiluje svého bližního, není z Boha. To by nás nemělo znepokojovat, ne? Vždyť přece láska je láska. A „když ji člověk opravdu,



Foto: KATKA SPOUSTOVA / Člověk a Víra

ale opravdu cítí, tak je určitě pravá“, což ovšem žádný světec nikdy neřekl. V Janových epistolách ani v žádné jiné části Písma svatého se nic takového nepíše.

Víme, že láska znamená chtít pro milovaného to nejlepší, přičemž to nejlepší pro každou lidskou bytost je Bůh sám. Každý člověk, kterého milujeme, je utvořen k Božímu obrazu, je svobodný a schopný myslet, a tudíž je morálně zodpovědný. Každého člověka, jehož milujeme, stvořil Bůh k tomu, aby se těšil z pravdy, dobra a krásy a došel dokonalosti – uspokojení – až v nebeské blaženosti.

To znamená, že pokud nepracujete na něčí spáse, není to láska. Říkejte tomu, jak chcete. Ať to cítíte jakkoli silně a jakoukoli částí sebe samých, pokud to danému člověku nepomáhá růst ve svatosti, je to úplně jedno. Láska to není. A žádný dialog, žádné setkání, žádné společné rozpravy, ba ani naslouchání „živým zkušenostem lidí na okraji, kteří jsou teď vtaženi do středu“ na tom nemůže nic změnit.

Jako křesťané musíme trvat na tom, že skutečná láska usiluje o to, aby lidem pomáhala stávat se svatými. Stát se svatým znamená znát a milovat Krista Božího, který je plnost pravdy. Svým milovaným dlužíme pravdu, počínaje zřejmými skutečnostmi: jsme rozumové bytosti; máme mužské či ženské tělo. Tyto velice zřejmé, dávno dobře známé pravdy popíráme na vlastní nebezpečí.

### A to je jen na rovině přirozených jevů!

Když uvažujeme o kategoriích milosti a zjevení, je v sázce víc. Když si v oblasti přirozeného řádu pohráváme s tím, kdo je muž a kdo žena a co v tomto kontextu znamená skutečná láska, prostě ničíme civilizace. Avšak na duchovní rovině, ve světle toho, co nám nabízí Kristus, tedy nebeské blaženosti, pokud svému bližnímu, o němž tvrdíme, že ho milujeme, neřekneme pravdu o tom, co je skutečná láska, upíráme mu přístup do nebe.

Skutečná láska je posvěcení, nebo to vůbec není láska. Skutečná láska je obětavá, nákladná a těžká. To se nám po staletí snaží sdělit řeholníci, spolu s mystiky, mučedníky a kajícíky. Ti všichni nám říkají, že milost je zadarmo, ale nikdy není laciná. Nebe lze získat pouze tak, že vejdemo úzkou branou, v krvavých stopách ukřižovaného Bohočlověka.

S lítostí říkám, že v tomto světě jsou lidé – lidé, o nichž máme veškeré důvody předpokládat, že budou mít víc rozumu – kteří se nám teď snaží namlouvat něco jiného. Snaží se nás přesvědčit, že opravdová láska je to, co za ni vydáváme, a nikoli to, co jako lásku označuje Bůh. Samozřejmě nemusí být naším úkolem uvádět ty, kdo by měli mít víc rozumu, na pravou míru a třeba je i bratrsky napomenout. Naším úkolem však je pojmenovávat lži pravým jménem a poukazovat na to, že lži nikdy nikoho neuzdraví ani neosvobodí. Běžně rozšířené oblíbené iluze o lásce nepřinášejí svobodu.

Bůh nás volá k výšinám svatosti a vyzývá nás, abychom se řídili pravdou, a také víme, že všemohoucí Bůh nepřikazuje nemožné.

Sv. Ignác z Loyoly učil, že milost nutná ke spáse je vždy, v každém okamžiku, dostupná každému, kdo o ni požádá. Milost potřebujeme k plnění Boží vůle i k tomu, abychom svou vůli přizpůsobovali Boží vůli a byli tak jedno s Kristem. Žijeme však v takové době a na takovém místě, kde mnozí lidé, včetně těch, kteří by opravdu měli mít víc rozumu, říkají: „Na tom nezáleží. Milost nepotřebujeme, zjevení nepotřebujeme a nepotřebujeme ani Krista. Brzy, velice brzy budeme mít čistý stůl a budeme si dělat, co se nám zachce. A budeme to označovat jako zbožné.“

Moji jezuitští bratři Edmund Campion, Robert Southwell a Miguel Pro věděli, co je čeká. A věděli, že ať se jim v tomto životě stane cokoli, nakonec budou v Kristu ospravedlněni. V Kristu totiž není a ani nemůže být žádná lež. Je tedy naší povinností odmítnout zůstat zticha, když jiní lidé lžou v jeho jménu. Je naším úkolem mluvit pravdu. Je naším úkolem věrně předávat, co nám napříč staletími a oceány předaly zkrvavené ruce mučedníků a vroucí modlitby řeholníků.

Tady a teď nám byl svěřen nesmírně cenný poklad zjevení. Bůh a satan se dívají, jak a zda vůbec ho budeme předávat dál. A nemylte se, všechno bude zjeveno a tím, kdo není spravedlivý, není Bůh. Prosím, drahý Bože, skrze přímluvy biskupa a mučedníka sv. Polykarpa, kéž se, až přijde ta chvíle, rozhodneme správně.

*P. Robert McTeigue, SJ  
Crisis Magazine  
Přeložila Alena Švecová*



*P. Robert McTeigue, SJ  
profesor filozofie a teologie*



# NAD SYNODOU O SYNODALITĚ S DOMINIKEM KARDINÁLEM DUKOU

Ukázalo, že řada věřících nemá dostatečné vzdělání v oblasti teologie a je to i naše chyba. „Na arcibiskupství jsme byli překvapeni, že lidé, kteří touží po změnách, byly v našich závěrech synody preferovány.“, říká v rozhovoru Jeho Eminence, kardinál Dominik Duka.

**V říjnu 2021 vyhlásil papež František synodální proces, který by měl být ukončen letos v říjnu v Římě biskupskou synodou. Jak to celé vnímáte?**

Začal bych tím, že synody i v minulosti v církvi byly. Byly např. lokální synody, africké, španělské apod., na kterých se setkávali biskupové. A dokonce i ekumenické koncily se nazývaly synodou. Po II. vatikánském koncilu začínají synody celosvětové. A my, v naší církvi jsme měli synodu celostátní, jako jediný stát na světě. Její příprava trvala 5 let a celý proces trval 7 let. Zahájili jsme za Jana Pavla II. a výsledek jsme předávali papeži Benediktu XVI. I tato synoda byla kritizována, přesto se odvážím tvrdit, že její příprava byla náročnější a odpovědnější než příprava synodální cesty. Vyhlášení této synody papežem bylo tak trochu vyprovokováno německou synodální cestou, která je de facto odmítnuta Svatým stolicí. Jednotlivé země nemohou utvářet církev ke svému obrazu, musí tu být vědomí katolické, celosvětové, obecné církve. Je třeba říci, že církev po vítězství nad totalitními systémy, zvláště nad diktaturou komunismu, se najednou ocitá v novém prostoru. Můžeme mluvit o jakési únavě. Je to dáno technickou revolucí, vědeckou revolucí i revolucí v humanitních oborech, absolutním znejistěním, protože ideologie se ukázaly jako nepravdivé. Církev, a nejen církev, se ocitá na velké křižovatce, dnes žijeme v postmoderní době či v post faktické době, tzn. že nejenom není pravda, ale neexistuje ani skutečnost. Já bych to nazval jako stav po velké pijatyce, kdy člověk neví, kde je. On neví, jestli je muž nebo žena a myslí si, že může všechno, protože svoboda se proměnila ve svévoli, žádná hranice není. Jsme v situaci, kdy se ptáme s Pilátem,



Foto: Dana Jaklová

co je to pravda. A řada lidí hledá kotvu a říká si, lepší je budhismus, lepší je hinduismus. A z těchto proudů přicházejí nové ideologie, environmentální, ideologie genderu. Všechny tyto ideologie nemají perspektivu. Je to vlastně výbuch skepse a pesimismu. A v této situaci byla synoda připravována.

**Mohli bychom říci, že synodální setkání ve farnostech a společenstvích mohla být jakýmsi průzkumem názorů laické veřejnosti. Pražská arcidiecéze už má ze synody výsledky. Slyšela jsem, že jste byl nemile překvapen a vzešla od Vás slova kritiky?**

Já bych synodální cestu nazval anketou, a to anketou, která neměla pevnou kostru a neměla ani přesně formulované otázky. Projevila se názorová tříšť, s kterou se v naší místní, pražské církvi setkáváme. Správná anketa musí mít přesná zadání a musí být vyrovnaná. Problém byl, že některé farnosti vytvořily pět i více synodálních skupin a některé

i velké farnosti měli skupinu pouze jednu. Tím do jisté míry nejsme v rovnováze a nemůžeme odpovídat „jaký je stav vody na tocích pražské církve.“ Přímo jsem se tohoto procesu neúčastnil, protože jsem věděl, že na konci synody už nebudu v úřadu pražského arcibiskupa. Proto jsem koordinací synody pověřil pana biskupa Wasserbauera. Na arcibiskupství jsme měli jeden synodální kroužek, kterého se zúčastnili vikáři, ale byli tam muži i ženy, laici i kněží a biskupové. S výsledkem jsme byli spokojeni, protože ukázal pozitiva i negativa. Neřešil otázky celibátu. Když se proces synody ukončil, přečetl jsem si výsledky a musím říci, že jsem neměl pocit, že je všechno špatně. To bych lhal. Jsou tam ale nezodpovězené otázky. Např. to, co je typické pro německou cestu, tedy zrušení celibátu, svěcení žen, de facto úplná přestavba církve – podle německé synodální cesty by se církev stala buď politickou stranou nebo neziskovou organizací. Tyto závěry jsme nezažili, ale na arcibiskupství jsme byli překvapeni, že lidé, kteří touží po

změnách, byli v našich závěrech synody preferováni. Navíc se ukázalo, že řada věřících nemá dostatečné vzdělání v oblasti teologie. Je to i chyba nás, církevních představitelů, ale je třeba si uvědomit, že naše církve musela během 30 let provést třikrát ekonomicko–organizačně–administrativní reformu. Nutno říci, že některé body z této ankety mohou být inspirativní, některé naopak smysl nedávají, jako je např. změna charakteru studia na teologické fakultě.

***Vedla jsem jednu ze skupin u sv. Ignáce v Praze. Naše skupina se soustředila především na vztah laiků a kněží a na sílu společenství věřících. Překvapilo mě však, že z některých skupinek zazněla kritika celibátu a také např. požadavek jáhenského svěcení žen. Jsou to skutečně ty palčivé otázky dnešní církve?***

Tyto výsledky se i v naší synodě objevily, ale nebylo to převládající téma. I když se zrušením celibátu je to opravdu zvláštní. Já říkám, že máme v současné době „trojpapežství“. Papeže, jak ho představuje levicový tisk, jak ho představuje pravíkový tisk a papeže, takového, jaký je. Musíme říci, že papež František je včele církve v jednom z nejtěžších období, kdy se církve otrásá v základech. Myslím, že ti, co tuto synodu připravovali, měli odjet na východ, např. do Arménie, kde synody probíhají. To nejsou protestantské synody poznamenané laicizací, to jsou synody s pevnou strukturou.

***Jedním z velkých témat výstupu synodálních skupin v pražské arcidiecézi byla liturgie. Laici často nerozumějí textům, liturgickým oděvům, gestům, neznají souvislosti. Kde se za těch 60 let od II. Vatikánského koncilu stala chyba?***

To souvisí s určitou polarizací liturgií a ta se pak promítá i do dalších oblastí. A znovu se vrátím k tomu, že post–faktický chaos je jako prokletí. Tridentská liturgie měla svoji krásu, ale to byl španělský dvůr. Římská liturgie byl římský dvůr. Východní církve, to byl byzantský dvůr. Samozřejmě, že základem je Eu-



Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a Vira

charistie, a to jsme v jeruzalémském večeradle. Otázka barev je velmi složitá, protože se v historii měnily. Kdybychom přišli na půlnoční mši do kolínského Dómu ve 12. století, tak by nás asi překvapila černá barva, která byla slavnostní. Dnešní pojetí liturgie do jisté míry dovoluje variabilitu. A my se musíme přizpůsobit době. Ta nám ale poslední léta nepřeje. Třeba podávání ruky při covidu. V některých zemích se ale děly v liturgii takové věci, že to lidi z kostela vyhnalo.

***Velmi diskutovaným tématem, myslím nejen mezi katolíky, je nemožnost účasti na Eucharistii v neregulérních partnerských svazcích, kteří mají de facto z dřívějšíka stále platné svátostné manželství. Kdybyste byl členem skupiny, která toto téma projednávala, jak byste situaci vysvětlil?***

Tzv. společnost ve svátostech je tam, kde je společná víra. Ve vztahu k Eucharistii máme společnou víru s pravoslavnými a s východními církvemi, tak v tomto případě je to možné, ale musí být oboustranná dohoda. V případě protestantských církví víra v eucharistii není s námi totožná, ale u smíšených manželství, jestliže ta strana evangelická věří ve skutečnou přítomnost Krista, může výjimečně

při slavnostních příležitostech jako je svatba, křtina, první svaté přijímání, k Eucharistii přistoupit. A je možné respektovat i způsob pokání z evangelické církve. Ale je tu ještě jeden problém. My jsme si zvykli na pojetí, že Eucharistie je jeden společný stůl, ale on je v tom také společný kříž. To jsou věci, které se někdy těžko chápou. Například i u rozvedených párů, kde prostě skulina je.

***Synodální proces vnímám jako sebereflexi církve v 21. století. Váš nástupce arcibiskup Jan Graubner nedávno u příležitosti Evropského synodálního setkání v Praze pronesl tato slova: „Z výsledků vypadá, že jsme posbírali všechno, co mnohé lidi tíží nebo bolí, co potřebují a po čem ve společenství církve touží, co by rádi změnili, ale nezjistili jsme sensus fidei věřícího lidu. Ukázalo se, že i mnozí lidé v církvi aktivní neznají Bibli, ani nauku církve. To není nejlepší vysvědčení naší práce.“ Co podle Vás mají dělat jinak, lépe ti, kteří se budou na prvním místě před Pánem Bohem zodpovídat za vedení duší? A jak tomu mohou jít laici naproti?***

Je třeba si uvědomit, že nesmíme do církve zavést třídní boj. Pán Ježíš církve založil, máme sbor apoštolů, to nemůžeme měnit, ale také si musíme uvědomit, že



za církev neseme všichni odpovědnost. A druhý moment je, že si ani sbor apoštolů nesmíme idealizovat. 12 apoštolů sedících na dvanácti stolcích, Jidáš Krista prodá, Petr řekne – já ho neznám. A ostatní utečou. A nejmladší Jan se drží za sukni maminky a tety. Říkám to odlehčeně, ale musíme si to uvědomit. Tady je největší krize, která chce zlikvidování církve. Jestliže chce někdo postavit novou civilizaci, na čem ji chce postavit? Bez identity jednotlivce, bez identity rodiny,

bez identity národa nepostavíte nic. To je jenom dav a tomu davu budou velet buď demagogové, nebo diktátoři. A do takové doby se nebezpečně posouváme. Církev potřebuje respektovat člověka. Jedním z požadavků je opravdovost a vědomí služby. Proto nemáme lidi v armádě, v policii, ve zdravotnictví, nemáme je v sociální oblasti a ani v církvi. Církev prochází velkou změnou od církve mni- chů a kněží k církvi laiků. Na druhou stranu laici si musí uvědomit, že biskup

má zodpovědnost, která mu byla svěřena.

*Dana Jaklová*



*Mgr. MgA. Dana Jaklová  
novinářka*

## PŘÁTELSTVÍ A OPRAVDU DŮLEŽITÉ ROZHOVORY

*Člověk musí vždycky říkat, co vidí. (Charles Peguy)*

K tolika skvělým rozhovorům nikdy nedojde. Není nad to, dělit se s přítelem o myšlenky o věcech, na kterých záleží, ba dokonce i o tom, co tak důležité není. Proč je to ale tak těžké?

Jedním z velkých paradoxů dnešní doby je, že pro „sdílení“ myšlenek sice máme zdánlivě neomezený prostor, ale na hlubší rovině se ve skutečnosti sdílíme jen málo. Často nám něco brání a býváme přerušováni a izolováni. V kakofonii slov je těžké sdělovat, co chceme říct. Začínáme si uvědomovat, že nástroje propagované jako usnadňující spojení ho ve skutečnosti narušují, což má devastující následky i pro naše nejbližší vztahy.

„Říkejte, co vidíte.“ Peguyho výrok se může jevit jako varování před prolhaností. To k tomu určitě patří také, vždyť jako bychom vzhledem ke kráse, kterou vidíme, mohli úmyslně říkat nepravdu? Pravda je vždycky lepší.

Lhaní však není jedinou alternativou k tomu, když člověk „říká, co vidí“. Lze prostě také neříkat nic. Hlavním důvodem může být, že k tomu nemáme patřičný kontext. Potřebujeme přátele určitého druhu a návyk rozmlouvat s nimi.

Z překvapivého úhlu pak vidíme, jaké má přátelství v lidském životě místo. Mít komu to říct. To je jádro pravého přátelství i zkvétajícího manželství – právě tam jsme pozvaní říkat, co vidíme. A náš



*Foto: Viktorie Supolova / Člověk a Vira*

zrak se zde stává ostřejším. Díky jediné radosti ze sdílení a společného pohledu máme víc důvodů dívat se.

Pokud tento spolehlivý kontext, kde bychom mohli říkat, co vidíme, postrádáme, náš zrak slábne. Proč se namáhat vidět hlubší skutečnosti? Zaměříme se pak na to, co vyžaduje naši pozornost, místo na to, co podněcuje k hlubším úvahám. Přežíváme a náš život se značně liší od toho, jaký by mohl být.

Peguy má pravdu: člověk musí říkat, co vidí. K tomu je dnes nutné upřednostňovat přátelství a kontexty, které přispívají ke skutečnému sdílení a opravdové blízkosti. Vidět něco sám je téměř, jako

bychom to neviděli. Vidět a sdílet se, vidět společně, znamená ožít. Je to jedna z těch prostých věcí nevyčísitelné hodnoty, které máme vždy ve své moci, pokud se rozhodneme usilovat o ně.

*John Cuddeback  
LifeCraft*

*Přeložila Alena Švecová*



*John Cuddeback  
profesor filozofie*

# V UPLYNULÉM PŮLSTOLETÍ SE SLOVO LÁSKA SKLOŇOVALO VE VŠECH PÁDECH. KDYSI KRÁLOVNA, DNES NEVĚSTKA

Není divu, že pod takovým náporům ztratilo toto slovo svůj lesk. Opakované úderly zploštily jeho vznešenost natolik, že už může znamenat cokoli, a proto neznamená nic. V posledních několika letech toto vykastrování významu dosáhlo nové hloubky.

LGBTQ+ agitka pohřbila lásku ještě hlouběji. Co to vlastně bezmyšlenkovitě skandují? Láska je láska. Láska je vzývána tak promiskuitně, že se z ní stala naprostá lež. To dává kognitivní disonanci nový rozměr. Představte si skupiny, které by v roce 1943 reagovaly na Osvětim a Dachau tím, že by organizovaly průvody a křičely „více lásky“.

Těžko by se tím vyřešilo konečné řešení. Připadali bychom si spíš jako Alenka v zemi za zrcadlem. Takové je toto nejnovější bláznovství, které připomíná zfetované hippies v roce 1967, kteří strkali sedmikrásky do hlavní zbraní vojáků Národní gardy.

Nakonec tento značně průhledný antinomismus vede jen k další smrti: smrti pravdy. Pokud je to láska, pak bychom na ní neměli mít žádný podíl.

Takové bezmyšlenkovité skupinové myšlení, čarodějnický odvar levicové ideologie a módní terapie, zcela vykučává a vyvrací lásku a je obrovským nebezpečím pro společnost jako takovou. Římskokatolická církev si nic z toho nenechá líbit – protože ona jediná ukazuje světu pravdu o lásce, neboť její Ženich je vtělená Láska.

## V tom tedy tkví odpověď: pravda a láska

Všechny ctnosti jsou řízeny, vedeny a uspořádány pravdou. Kardinální ctnosti se tedy nechávají vést rozvážností, úkolem rozumu, který aplikuje pravdu při vykonávání všech ostatních ctností. Ze všech ctností věnuje svatý Tomáš nejvíce času obezřetnosti a uvádí nejméně osm



Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a Vira

jejích nedílných součástí. Bez pravdy je ctnost jako kolovrátek, který se vymkne ze své osy – a působí zkázu, když se zmateně rozeběhne.

Láska není výjimkou. Pravda drží její hrozivou sílu na uzdě. Řekové poznali děsivou divokost lásky ve hrách, jako jsou Euripidovy Bakchantky. Jejich uctívaná věštírna v Delfách nejenže vyzývala Řeky, aby poznali sami sebe, ale také se v ní nacházel často zapomínaný, avšak neméně důležitý příkaz Nic nepřeháněť. Aristotelovo *in medio stat virtus* se v podstatě sklánělo před samotnou pravdou, aby poznalo cestu k dobru, čímž pozvedlo ctnost do impozantních výšin dokonalosti.

Láska není nějaká homogenizovaná ctnost, která by se ve stejné podobě hodila pro všechny. Její legitimní projevy se rozprostírají jako duha a tuto škálu svě-

tel diktuje pravda. Někdy láska vyžaduje přísnost. Někdy zase něžnost. Jindy se naopak projevuje jako lhostejnost. T. S. Eliot napsal v *Popeleční středě*:

Pane, nauč nás milovat i nemilovat.

Tento záhadný verš svědčí o přísné závislosti ctnosti na pravdě. Jak jinak by člověk mohl poznat, kdy má milovat a kdy ne, než že se poradí s neomylným měřítkem pravdy. Kazatel ve třetí kapitole dramaticky potvrzuje mnohvrstevnatou mluvnici lásky: „Je čas zabít a čas léčit... je čas milovat i čas nenávidět“.

Tato posvátná slova pronáší Bůh Duch svatý, a přestože jsou pro zbožné uši povzbuzující, musí sentimentálním katolíkům, kteří podlehli neustálému moralizování sekulární levice, znít naprosto šíleně.

Je zajímavé, jak Henri de Lubac, autor podezřelých tezí v knize *Surnaturel*,



prozíravě psal o podobných tendencích v církvi, které z ní činí rukojmí světa:

Není nic náročnějšího než záliba v průměrnosti. Pod jejím věčně umírněným zdáním se neskrývá nic nestřídmého... Netrpí žádnou velikostí, neprojevuje krásu žádné slitování.

Když je církevní svět světský, je jen karikaturou světa. Je to svět nejen v ještě větší průměrnosti, ale dokonce ve větší ošklivosti.

Válka je například aktem lásky vůči poraženým četám agresora, aby mohly žít v míru. Chesterton prohlásil: „Voják nejde do války proto, že by nenáviděl nepřítele před sebou, ale proto, že miluje ty, které nechal za sebou.“ A to je také důvod, proč je voják ve válce.

Tresty za zločiny: jde o projevy lásky vůči těm, kteří by mohli být obětí vpádů lotra, nemluvě o lotrovi samotném. Nebo spíše, v souladu s myšlením svatého Tomáše, jsou láskyplnou nápravou tkáně společného dobra rozervané nespravedlností.

Tresty, které rodiče ukládají dětem, jsou aktem lásky, bezpečně budujícím základy charakteru. Špatná známka žáka pálí, ale je to akt lásky ze strany učitele, vykonaný nejen proto, aby žák v budoucnu uspěl, ale i proto, že jde o poctu požadavkům pravdy. Svým způsobem jde o lásku, ale o lásku oděnou do roucha, které vyžaduje pravda.

Chesterton přesně vystihl tento problém, když v knize *Orthodoxie* napsal:

Moderní svět je plný starých křesťanských ctností, které zešilely. Ctnosti zešilely, protože byly od sebe navzájem odloučeny a těkají osamoceně. Tak například záleží některým vědcům na pravdě; ale jejich pravda je nemilosrdná. Některým humanitářům zas jde pouze o milosrdenství; ale jejich milosrdenství je bohužel často nepravdivé.

Malcolm Muggeridge tento text nepochybně četl, když v roce 1978 v úvodníku *New York Times* psal o „nelidskosti humanismu“. Humanismus bez pravdy se skutečně stává nelidským, protože pravda přestala být jeho kompasem. Dnešní mladí příslušníci guerill volají po lásce jako odpovědi na „strnulost“ mravního zákona.

Je tragické, že někteří z nejvýše postavených hierarchů v církvi s potěšením napodobují jejich chování.

Pravda bere svět takový, jaký je, ne takový, jaký bychom si přáli, aby byl. Odtud vytváří strategie, které skutečně slouží cílům lásky, i když k nim nedospěje po přímce naivitu. Láska je málokdy přímka. Přímé linie jsou jen pro tyranu. Není náhodou, že svatý Bernard z Clairvaux vyzýval k účasti na druhé křížové výpravě, svatá Johanka z Arku vedla francouzská vojska a katoličtí kaplani připravují lidské duše na válku. Ti, kdo jsou Bohu nejbližší, nejlépe znají nádherně lomené paprsky lásky.

Když je láska pečlivě zahalena do pravdy, vyzaruje mír, lidé stoupají k vý-

šinám dokonalosti a společnost vzkvétá.

Bez pravdy je láska hedvábnou smyčkou, která škrtí lidské duše a dusí ve společnosti život.

Flannery O'Connorová s mrazivou logikou prořezává ztvrdlý plášť naší postkřesťanské doby:

Dřívější věky možná cítily méně, ale více viděly, ač viděly slepým, prorockým, nesentimentálním okem přijetí, tedy víry. Při absenci této víry v dnešní době vládne něhou. Je to něha, která se, dávno odříznuta od Kristovy osoby, halí do teorie. Odtrhneme-li něhu od jejího zdroje, je jejím logickým vyústěním hrůza. Končí v táborech nucených prací a v dýmu plynových komor.

Dávejte si pozor, když vám hlučící davy naplňují uši láskou, láskou a ještě jednou láskou.

Ve skutečnosti to totiž znamená, že konec je blízko.

*P. John A. Perricone  
Crisis Magazine  
Přeložil Pavel Štíčka*



*P. John A. Perricone, PhD  
profesor filosofie*

#### RC MONITOR JE ZASÍLÁN BEZPLATNĚ

Můžete si jej objednat na adrese Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, I52 00 Praha nebo na [rcmonitor.cz](http://rcmonitor.cz). Zde se také můžete přihlásit k pravidelnému zasílání zpráv e-mailem.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zasílaným darům. Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou 30 Kč, což za rok činí 700 Kč. Dary lze uplatnit pro snížení základu daně. Všem dárcům Pán Bůh zaplať.

# JEŽÍŠ ZVÍTĚZIL NAD HŘÍCHEM, PORAZIL VŠECHNO ZLO NA ZEMI

Zajímavá věc se odehrává na křižovatce polských cest mezi vrcholnou politikou a episkopátem. V Čenstochové došlo k tragédii, jejíž obětí byl osmiletý Kamil. Ten byl zvláště brutálním způsobem umučen ze strany otčima. Docházelo např. k tomu, že byl polit vařící vodou a položen na horká kamna. Opakované měl neošetřené zlomeniny končetin a byl bezlítostně mlácen. Přestože do rodiny docházeli sociální pracovníci, nepodařilo se jim nic odhalit. Otřesný zločin bohužel skončil k smrti ubitého chlapce, který předtím opakovaně utíkal z domu, skolem v nemocnici v Katovicích 8. května. Premiér Polska Mateusz Morawiecki na případ promptně reagoval a mj. uvedl, že takový zločin, který je systematický, zamýšlený, extrémně brutální a bezcitný, si zaslouží „zvláštní zacházení“. „Takovou věc může nevinnému a bezbrannému dítěti způsobit jen monstrum,“ řekl. „Místo takových mučitelů a zdegenerovaných lidí není pouze ve vězení. Vyjádřil jsem svůj názor na toto téma více než jednou – za zločiny se zvláštní krutostí, s takovou promyšleností, na tak nevinných obětech, jsem pro znovuzavedení trestu smrti,“ řekl. Věta vyslovená Mateuszem Morawieckim je v souladu s tradičním učením církve, které vždy připouštělo užití trestu smrti v případě zvlášť závažných zločinů. Historie poskytuje mnoho svědectví o lidech, kteří konvertovali v cele smrti, a i když ztratili svůj pozemský život, zachovali si duši a vyhlídku na život věčný. Paradoxně bylo vyjádření polského praktikujícího katolického premiéra kritizováno tamějším episkopátem. Ten se odvolává na změnu v Katechismu katolické církve z roku 2018, která přináší informaci o skutečnosti, že církev nadále trest smrti nepodporuje. Paragraf 2266 do té doby zněl takto: „Tradiční učení církve, za předpokladu,



Foto: P&M Červení / Člověk a Víra

že je s plnou jistotou určena totožnost a odpovědnost viníka, nevylučuje použití trestu smrti, pokud je toto jediná možnost účinné ochrany lidských životů před útočníkem. Dostačují-li však nekrvavé prostředky k obraně a ochraně lidských životů před útočníkem, veřejná moc ať se omezí na tyto prostředky, protože lépe odpovídají konkrétním podmínkám obecného dobra a více se shodují k účinnému potírání zločinu a zneškodnění pachatele, aniž by ho s definitivní platností zbavil možnosti, aby se napravil, vyskytují se v dnešní době případy absolutní nezbytnosti odstranění viníka ‚velmi zřídka, pokud vůbec.‘“ A nové znění říká toto: „Po dlouhý čas byl trest smrti, vykonaný po řádném procesu k tomu oprávněnou úřední mocí, považován za přiměřenou reakci na některé závažné zločiny a za přijatelný, byť krajní nástroj k ochraně obecného blaha. Dnes se stále výrazněji prosazuje vědomí, podle něhož člověk neztrácí důstojnost ani po spá-

chání nejtěžších zločinů. Navíc se rozšířilo nové chápání smyslu, jaký mají tresty uvalené státem. A konečně byly vyvinuty účinnější detenční systémy, které zajišťují patřičnou obranu občanů a zároveň pachateli definitivně neodnímají možnost nápravy. Církev proto ve světle evangelia učí, že ‚trest smrti je nepřipustný, protože útočí na nedotknutelnost a důstojnost člověka.‘“

Kardinál Gerhard Müller vydal novou knihu (zatím ještě není česky), jejíž titul můžeme pracovně přeložit jako „Zázrak nesmrtelnosti“. A říká: „*Lidská existence nekončí smrtí. V našich srdcích jsou základní otázky: odkud pocházím, kam jdu, jaký je smysl života, co je po smrti* – upozornil. „*My jako církev jsme přesvědčeni, že Kristus je odpovědí na všechny tyto otázky,*“ dodal. Důležité je, že zaznělo i toto: „*Ježíš zvítězil nad hříchem, porazil všechno zlo na zemi.*“

-zd-